

BÁTYI ZOLTÁN

A hentes felesége

*„A sors olykor tervének eszközüül jelöl ki,
saját kegyetlensége cinkosává tesz bennünket
anélkül, hogy észrevennénk.”*

(Diego Marani olasz író és műfordító)

„Csak ne néztem volna a szemébe, abba az átkozott, feketén csillogó szemébe. És sose láttam volna a mosolyát, a kivillanó fogakat, amik olyan fehérek voltak, mint az első hó, ami belepi a hegyeket, a fenyők ágait. És a szavát sem hallottam volna, ami édesebb volt, mint a méz, és egy szóban több kedvességet kínált, mint az összes, amit eddig kaptam az uramtól, attól a behemót nagy állattól, aki olyan sertés fejű, mint azok a disznók, amiket naponta hasogat-vág apró szeletre, hogy kirakhassa a hentespultra.”

Dühösen taposta az asszony a lucskossá olvad hóval borított utca kövét, és már azt sem tudta: magában átkozódik, vagy hangok is jönnek ki a száján. Netán ezek a hangok eljutnak mások fülébe is, és most azt gondolják róla ezek a nagyvárosi emberek, micsoda gyűlölködő asszonyság jár itt közöttük, miért nem maradt inkább a kicsinyke városban, ami falu inkább, völgybe szorítva, csupán néhány utca, mogorva, függöny mögül leselkedő arcok, irigykedő keserűség.

Körbepislantott nagy fejkendője alól, de a nagyvárosi emberek ügyet sem vetettek rá. Csak ballagtak a maguk útján, ki peckesen, túrve, hogy a mögötte araszoló szolgáló kezét majd leszakítsa a vásárolt holmik súlya. Ki ábrándosan, talán éppen arra gondolva, ez a tél hozza meg számára a szép szerelmet. És nézte a gyerekek arcát is. Érezte: nem a fagytól pirosodnak, hanem a várakozástól, hiszen már csak egy hét, és itt a karácsony szent ünnepe, amikor a családok körbeállják majd a feldíszített fát, nézik a gyertyák lobbanó-táncoló fényét, mint akiket megbabonázott valami ősi tűz, és énekelnek, finom vacsorához ülnek, kibontják az ajándékaikat, és boldogok lesznek, olyan boldogok, amilyen ő már soha nem.

„Csak legalább túléljem. Mert ha ez a vadbarom megtudja, megöl. Mit megöl? Kiszorítja belőlem a lelket, szétroppantja a nyakcsigolyámat, de talán még az összes bordámat is összetöri. Vagy éppen a húsvágó bárdjával nem disznófejeket hasít ketté, hanem a kezemet vágja le, de akár még a lábamat is levághatja. Mert egy állat, akinek egyetlen kedves szava nem volt tíz évi házasság alatt, de még az ágyba is úgy dőlt rám, mintha nem csak meghágni akarna, hanem szétroppantani a testem, és úgy markolta a mellem, mint aki egy kimérhető, zsírpapírba csomagolható húscsafatot szorongat” – morgott tovább, és átkozta a világot.

De leginkább azt a legényt, aki egy napon benyitott a boltjukba, és így kérdezett: hát ilyen szépséges asszonyt ugyan már ki kényszerít hentespult mögé? Ki az a szégyentelen, aki nem a tenyerén hordozza, nem rózsával telehintett ágyba fekteti, nem csókolja végig minden porcikáját a lába legkisebb ujjától a füle mögött göndörödő hajszálakig. Mégis ki? – kiáltott fel az a fiatalember, és azzal az átkozott fekete szemével olyan szikrát szórt, hogy az a szikra azonnal meggyújtotta az ő lelkét, de talán még a hentesboltot is, és csak azért nem vették észre, hogy lángol már az egész utca, mert egymás tekintetében fürödtek, egymás mosolyába szédültek, és alig várták, hogy végre összeérjen a testük, ha csak olyan picinyke ponton is, mint ujjuk hegye.

De nem csak az ujjuk szerelmeskedett.

Pár héttel később, amikor ez a feketén csillogó szemű fiú ismét kijött a nagyvárosból, hogy, mint mondta, kipihenje azt a sok fáradságot, ami rátelepedik a testére, amikor az egyetem padjában figyeli az okos professzorok szavát, már tenyerük is összeért, de összeért a szájuk is. A foguk úgy koccant a másik fogához, mint aranyló piciny harag nyelve, és még szép zenét is játszottak a fogak. Olyan szépségeset, hogy mindketten belebódultak, és észre sem vették, hogy a kisváros hentesének házában, egészen pontosan, annak egyik picinyke szobájában ölelik egymást, éppen akkor, amikor a falu hentesa a cimboráival a kocsma asztalához veri a nehéz korsó talpát, lötytyenti a sört, fújja a habot, és leissza magát a vad részegségig. Ölekeztek, amikor a hentesnek eszébe sem jutott, hogy van otthon egy asszonya, mert az a hentes mit sem törődött az ő asszonyával, annál inkább a pálinkával, amit egy szuszra nyelt a sör mellé, amíg csak bele nem ájult a részegségébe, abba az egyetlen örömben, ami nyálcsorgató, horkoló békés álmodást hozott neki.

És mi lesz, ha megtudja? – suttogta a diák fülébe az asszony, de a diák nem válaszolt, mert duzzadó férfiasságát már csak egy centiméter választotta el attól, hogy bebújjon abban a forró, lüktető barlangba, ahol minden férfi füstté válik, vagy inkább elolvad, mint jégcsap az első tavaszi nap fényétől. Ahol minden férfi érzi, hogy vér lüktet az ereiben, de érzi azt is, hogy az asszony vére is ott lüktet minden rejtett zugban. És a diák akkor sem válaszolt, amikor az asszony, a kisváros hentesének felesége már nem kérdezett, hanem gyönyörtől megszédülve beleüvöltötte a piciny szobába a félelmét – „De mi lesz, ha megtudja az uram?” –, mert a diák nem akart erre gondolni. Egyáltalán nem akart gondolni semmi másra, csak az asszony ölére, az izzadságcseppekre, amik nevetve gördültek a hatalmas mellekről az asszony puha hasára. És a diák tudta, hogy minden cseppet csókkal fog felitatni arról a puha hasról, hogy minden kis szórszálat nyelvvel simogat majd, mert ilyen gyönyörűséggel még soha nem találkozott, mint a hentes felesége, akinek arcán a szeplők is táncoltak, de táncoltak a szempillák is minden rebbenéskor.

De táncoltak a fák is a hegyre kapaszkodó erdőben, amikor már nyár melegétől is hevültek, és a hentes feleségében összegyűlt annyi bátorság, hogy odavesse az urának, gombászni megyek, majd jövök, és lassan lépkedett a kisvároson át. Ille-

delmesen köszönt mindenkinek, csak meg ne lássák, hogy ő most nem gombászni indul, hogy a hentes feleségét csöppet sem érdekli, mennyi gomba dugta ki a fejét az eső után. Mert őt csak a nagyvárosból lopva érkező diák csókja vonzza, a diák teste, és az a vastagon merevedő hímtag, ami olyan boldoggá teszi fák árnyas lombjai alatt, erdei tisztás fűvén, vagy akár egy fához támaszkodva, amikor előrehajol, és remegve várja, mikor hatol belé hátulról a diák, mikor érzi meg, hogy a testét betöltötte a leghatalmasabb öröm, amit csak Isten ajándékozni tud az embernek.

„Most mondja meg: bűnös vagyok?” – kérdezte a hentes felesége, amikor a nagyvárosban megtalálta azt a házat, aminek kapujára egy réztáblát szögeltek, a táblán pedig az állt, jósnő, a jövő titkainak tudója, rendel minden hétfőn, szerdán és pénteken délután 4 órától 7 óráig. És minden csontjában telve félelemmel belépett ezen a kapun, ami mögött varázslatot remélt, de csak macskahúgy szagát érezte, meg egy vénember ráncos arcát látta, aki hatalmas söprűvel próbálta felsöpörni az udvart, de inkább csak köhögött, krákogott, vastag nyálat köpött a hóluccskos földre. A köszönését sem fogadta, csak intett a fejével – fel az emeletre –, mint aki pontosan tudja, hogy ilyen ünneplőbe öltözött, arcukat takaró asszonyok nem is jöhetnek máshoz, csak a jósnőhöz, minden titkok tudójához.

Az asszony halk köszönőmmel hálálkodott az útbaigazításért, felment a lépcsőn, mintha kínzókamrába igyekezne, a csontjait már szétfeszítette a félelem, de azért becsöngetett. Amikor résnyire nyílt az ajtó, és meglátta a jósnőt, minden titkok tudóját, elrettent a vizslató tekintettől, a csontos ujjtól, ami egy kis mozdulattal jelezte, beléphet. De a hentes felesége nem akart már belépni, csak toporgott az ajtó előtt. A jósnő arca dühösre torzult, kiszökik a meleg, mormogta rekedtes hangon. A hentes felesége ekkor már nem kínzástól félt, hanem a jósnőtől, meg attól, hiába utazott be a nagyvárosba, hiába olvasta az újságban a hirdetést, soha nem fogja megtudni, milyen jövő vár rá. Már pedig a bizonytalanságnál nagyobb fájdalom nem kínozhatja lelket, mert az ő lelke már nem őrzött szerelmet, csak rettegést.

„Kérem, válaszoljon, bűnös vagyok?” ismételte meg a kérdést egy sötét szobában, ahol portól is nehezülő vastag függöny takarta el még azt a halovány fényt is, ami beszökhetne az ablakon. Csak egyetlen petróleum lámpa világította meg a jósnőt, minden titkok tudójának arcát, a kis asztalt, amin varázsgömb pihent a horgolt terítőn, meg egy pakli kártya, és még ki tudja, miféle varázsláshoz használatos szerek, amiktől a hentes felesége éppen úgy félhetett volna, mint a jövőtől, de ő már nem fél, hanem választ várt, megnyugtatót.

„Ha a szerelem bűn, akkor bűnös vagy. Ha a paráználkodás bűn, akkor nagy bűnbe estél lányom. De ezen már nem lehet változtatni...” – simogatta meg a jósnő a varázsgömb tetejét. És azt mondta: nézzen a szemébe, hogy onnan is kiolvashassa azt, amit már percek óta tud, mert a földön kívüli hatalom már elmondta neki, de hogy arra kíváncsi, bűn-e a szerelem, bűn-e a paráználkodás, hanem arra, hova tűnt a diák, aki egyszer csak elmaradt, még csak egy apró üzenetet sem küldött, amiben elbúcsúzott. De még csak arról sem vetett pár sor szerelmének, hogy gonosz erők

elragadták, ezért nem tud többet jönni. Vagy bevallotta volna: dehogy volt ő szerelmes, meg szó sem volt itt szerelemről, csak vad és féktelen üzekedésről, amit megunt, és inkább bálban keringőző kisasszonyok kegyeit keresi a nagyvárosban, mintsem holmi hentes feleségének hónalj szagát szagolja.

„Már nem érdekel a diák. Legyen átkozott, és ha tudja, tegyen azért, hogy az átkom elérje” – suttogta a hentes felesége. „Én azt akarom megtudni, kiderül-e valaha a bűnöm, rettegjek-e az uram haragjától, meneküljek-e, amíg nem késő, legyek akár szolgáló mások házában, ha kell, de mit tegyek, hogy életemet megőrizzem?” – űzte ki szájából a szavakat a hentes felesége.

A jósnő meg bólintott, érthetetlen szavakat mormogott, ráncos arcából szinte semmi nem látszott, majd előrehajolt, a petróleumlámpa fénye megvilágította még azt a gúnyos, aprócska mosolyt is, ami a szája szegletében húzódott meg. És megvilágította csontos-aszott ujjait is, amivel felemelte a kártyacsomagot, megkeverte a lapokat, majd egyenként megfordított hármat, majd még hármat, majd még hármat, és a kilenc lapot egymásra fektette, megkeverte, egy hirtelen mozdulattal a kicsinyke asztalra dobta, hogy aztán egyet, csakis egyet kiemeljen közülük, alaposan megnézze, bal kezével körözzön felette, jobb kezével szorongassa, végül az egész kártyacsomót összegyűjtse, és visszategye a helyére.

„Ne féljen a férje haragjától, soha nem tudja meg, hogy megcsalta. Sokkal inkább féljen saját magától, mert jó ember, szeretetre vágyó, mégis tíz és tízmilliók halálát fogja okozni. De ennek semmi köze a diákhoz, semmi köze a rejtett tisztáson felhangzó öröm sikolyokhoz. Ez a maga sorsa, nem tehet ellene semmit”.

A hentes felesége felhördült. Nem hörgött, inkább csak a megdöbbenéstől kiszakadó sóhaj torzult el a félelemtől. Tíz és tízmilliók halálát? Én, aki soha senkinek nem ártottam, embert meg nem ütöttem, tisztelettel viseltettem apám és anyám iránt, én, aki inkább türtem egész életemben, mint panaszkodtam? Ez nem lehet – lüktetett agyában, ereiben, de még izmaiban, ujjait rángató idegeiben is a rettenet. De nem szólt egy szót sem, nem kérdezett semmit, csak nézte a remegő kezét, nézte a jósnő gúnyos vigyorát, biccentett, és felállt a nyikorgó székből. Az asztalra dobta a pénzt, felvette a kabátját, nyaka köré tekerte a sálját, fejkendővel borította be a haját, és elment, köszönés nélkül ment ki az ajtón, amit be sem húzott maga után. Csak ment, de nem hallotta léptei koppanását a lépcsőn, és nem hallotta a hótól tisztított utca kövein sem.

Átkozott vén szipirtyó. Soha életében nem volt olyan boldog, mint én egyetlen ölelésben – motyogta maga elé, amikor kiért a vasútállomásra. Az irigység mérgezte meg, azért mondott ilyet, semmi másért. És én még fizettem is érte. Hogy mekkora nagy marha vagyok, tanulatlan, buta paraszt – átkozta magát a vonatra váró tömegben, és dühét csak az érkező mozdony sípjának éles hangja törte szét. Az én vonatom lesz – kotorászott táskájában, jegyét keresve. És soha nem tudta felidézni később, hosszú és szomorú élete során, hogyan vette észre, hogy a mellette álló kisiút valaki véletlenül meglökte. A csenevész gyerek megtántorodott, a peron szélén

egyensúlyozott, lábai, mintha táncot jártak volna, pedig csak a félelem rángatta. Keze a levegőt markolászta, hátha egy arra röppenő angyal megfogja a csuklóját, és megmenti a biztos haláltól.

De angyalok nem jártak akkor az állomáson, csak a hentes felesége állt ott, aki megragadta a már sínekre bukó fiúcska kabátját, visszarántotta a mélyből, vissza a halálból. És a hentes felesége ekkor felzokogott, magához ölelte a sápadt, nagy szemű gyereket, az meg rémülten nézte a könnyeit nyelő idegen asszonyt, aki olyankor mondott, jaj, drágám, de megijedtem, jól vagy, nincs semmi bajod?, hol van anyád, hol van apád? mi a neved, kis drágám? – és közben úgy érezte, ez az ölelés, a sápadt kisfiú ölelése sokkal melegebb és mámorítóbb, mint a diák ölelése volt.

– Gavriló. Gavriló Princip vagyok. Az anyámmal utazok haza a falunkba, Obljajba, mert ott lakunk – mondta a gyerek.

– Értem... értem – motyogta az asszony, és dehogy gondolt részegen bőfögő úrra, diák csókjára, jósnőnek, a jövő titkai tudójának gúnyos-torz vigyorára, miközben egy nő hálálkodó, sikoltásból szelídülő hangját hallotta.

– Jaj, jó asszony, legkedvesebb fiam életét mentette meg, boldogság aranyozza be ezért az egész életét. Kilenc gyerekünk született, de hat már kicsi korában meghalt, de Gavriló él, okos a szentem, azért jöttünk Szarajevóba, hogy megismerje a várost, mert itt fog tanulni, a bátyja Jovan intézi neki az iskolát, és ha isten is úgy akarja, ő már nem fog földet túrni, hiszen olyan okos a lelkem, igaz, beteges nagyon, de mondta a papunk, nevezzük el Gavrilónak, mert Gábriel arkangyal vigyáz majd reá. Én nem tudom, magát hogy nevezik, de én Marija vagyok, Marija Princip, hadd csókoljam meg a kezét, mert az angyal küldte, vagy a jóisten maga, és a fiam él, most már biztos, hogy Szarajevó hozza meg a szerencsését – ömlött a szó az asszonyból, mint ahogy ömlik a víz a boszniai hegyi patakokból a nagy esők utáni áradáskor.

– Jól van már asszonyság, elég a hálálkodásból – húzódott egy vasoszlop mellé a hentes felesége. Egyedül akart örömebe bújni, mert csak az járt az eszében, az ölelte minden gondolatát, hogy ártatlan gyermeket védett meg a gonosz sorstól. És ezért biztosan olyan helyet kap majd a mennyországban, ahol soha nem láttak még részegen dühöngő henteseket.